[א]בעי רב פפא יש יד לקידושין או לא היכי דמי אילימא דאמר לה לאשה הרי את מקודשת לי ואמר לחבירתה ואת נמי פשיטא [ב]היינו קידושין עצמן אלא כגון דאמר לה לאשה הרי את מקודשת לי ואמר לה לחבירתה ואת מי אמרינן ואת נמי אמר לה לחבירתה ותפסי בה קידושין לחבירתה או דלמא ואת חזאי אמר לה לחבירתה ולא תפסי בה קידושין בחבירתה ומי מיבעי ליה לרב פפא והא [א]מדאמר ליה רב פפא לאביי מי סבר שמואל ידים שאין מוכיחות הויין ידים מכלל דסבירא ליה לרב פפא דיש יד לקידושין חדא מנו מאי דסבירא ליה לשמואל אמר ליה לאביי [ג]בעי רב פפא יש יד לפאה או אין יד לפאה היכי דמי אילימא דאמר הדין אוגיא ליהוי פאה והדין נמי ההיא [ד]פיאה מעלייתא היא כי קא מיבעיא ליה כגון דאמר והדין ולא אמר נמי מאי מכלל דכי אמר שדה כולה תיהוי פאה הויא פאה אין והתניא [ה]מנין שאם רוצה לעשות כל שדהו פאה עושה ת"ל [1]פאת שדך מי אמרינן כיון דאיתקש לקרבנות מה קרבנות יש להם יד אף פאה יש לה יד או דלמא כי איתקש [ו]לבל תאחר הוא דאיתקש והיכא איתקש דתניא

מעמך

רש"י

יש יד לקידושין. היכא דלא מפרש ממש מקודשת לי אלא ביד דקידושין קא מקדש לה כדקא מפרש מי הוי יד לקידושין ומקודשת או אין יד לקידושין ואינה מקודשת: **פשיטא.** כיון דאמר ואת נמי קידושין עצמן נינהו דבאותן קידושין דקידש לחברתה מקדש לה נמי וכה"ג לא הוי יד אלא קידושין גמורים נינהו: **או דלמא.** הא דאמר ואת לאו משום דתהוי מקודשת קאמר לה אלא הכי קאמר לה ואת חזאי כלומר ואת פלניתא חזית דקידשנא לה: **והא אמר ליה רב פפא לאביי וכו'.** בפ"ק דקידושין (דף ה:) בהלכה קמייתא אמר שמואל נתן לה כסף או שוה כסף ואמר לה הרי את מקודשת הרי את מאורסת וכו' ואמר ליה רב פפא לאביי למימרא דסבר שמואל ידים שאין מוכיחות הויין ידים מדאמר ליה רב פפא הכי אליבא דשמואל דידים שאין מוכיחות כו': **מכלל דס"ל דיש יד לקידושין.** היכא דמוכיחות: **חדא מנו מאי דס"ל לשמואל קאמר ליה לאביי.** דהכי קאמר מי סבירא ליה לשמואל דיש יד לקידושין ואם תמצא לומר דיש להן יד מי בעינן ידים מוכיחות או לא: **אוגיא.** שדה כדאמרינן במס' [ברכות (דף ו.)] וקיימי עלן כי כשלא לאוגיא כלומר כתלמים לבקעה: **פאה מעלייתא היא.** האי שדה אחר דאמר והא נמי: **תלמוד לומר פאת שדך.** כלומר כולה שדך: **כיון דאיתקש לקרבנות מה קרבנות יש להן יד.** כדאמרינן במתני': **או דלמא האי דאיתקש לבל תאחר.** דקאי עליה נמי בבל תאחר כקרבן אבל בכה"ג דאית ליה יד לא איתקש:

מעמך

ר"ן

בעי רב פפא יש יד לקדושין וכו'. אפי' ביד מוכיח קמיבעיא ליה מי אמרינן נהי דלא אתרבו להו ידות בהדיא גמרינן במה מצינו מנדרים או אין יד ואפי' מוכיח דנדרים שאני דאמירי דאפי' בדבורא בעלמא מיילי משא"כ בקידושין שהן צריכין איזה מעשה כסף או שטר או ביאה: **דאמר לה לאשה הרי את מקודשת לי ונתן לה שתי פרוטות ואמר לחברתה ואת מי אמרינן ואת נמי אמר לה לחברתה.** וכי אמרה דניחא לה הויא מקודשת דחברתה קבלה בשליחותה כדקי"ל בפ' האיש מקדש (קדושין דף מג.) דאשה נעשית שליח לחברתה ואפילו במקום שנעשית לה צרה. אבל ליכא לפרושי בנותן פרוטה לזו ופרוטה לזו דודאי משמע דכה"ג ליכא לספוקי כלל בואת חזאי ואפילו תמצא לומר אין יד לקידושין [קדושין] עצמן הן: **או דלמא ואת חזאי אמר לה לחברתה.** דאע"ג דלא משמע הכי ויד מוכיח הוא דואת נמי קאמר כיון דאין יד לא מהני הנך קידושין ואמרי' ואת חזאי קאמר: **והא מדאמר ליה רב פפא לאביי מי סבר שמואל ידים שאין מוכיחות הויין ידים.** גבי קדושין בפ"ק דקידושין (דף ה:) מכלל דס"ל לרב פפא דיש יד לקידושין דמדלא מתמה אלא ביד שאינו מוכיח מכלל דמוכיח פשיטא ליה דהוי יד: **מנו מאי דס"ל אמר ליה לאביי.** דנהי דרב פפא מספקא ליה דדלמא אין יד לקדושין כלל מיהא לא מצי לאקשויי עלה דשמואל דדלמא איהו ס"ל דיש יד אלא אקשי ליה דידיה אדידיה דאפי' ס"ל דיש יד לקידושין יד שאינו מוכיח לא הוי יד דהכי שמעינן ליה לשמואל גבי נזיר. וא"ת ומאי קא מספקא ליה בקדושין מאי שנא מגיטין דלכ"ע יש יד כדמוכח סוגיין לעיל [ה:] ולא פליגי אלא ביד שאינו מוכיח י"ל דשאני גט כיון דאיכא מעשה *דהיינו נתינת הגט לידה הוי טפי מיד ועיקר מוכיח מקרי משא"כ בנעיין דלאחדא הוא דיהב שתי פרוטות אבל לחברתה לא יהיב מידי: **בעי רב פפא יש יד לפאה וכו'.** כלומר אם תמצא לומר בקדושין אין יד דלא איתקש לנדרים בכל פאה דאיתקש מאי: **הדין אוגיא.** ערוגה וקרי לה אוגיא על שם חריץ שעושין סביבות הערוגה מלשון עוגיות לגפנים במ"ק (דף ג.): **מכלל דאי אמר הכוי שדה כולה פאה הויא כולה פאה.** דודאי רב פפא בכה"ג קמבעיא ליה דבההיא אוגיא קמייתא איכא שיעורא דאי לא אפי' את"ל אין יד לפאה פאה מעלייתא היא דודאי כיון שהתחיל לעשות פאה כי אמר והדין לגמרה נתכוון אלא ודאי כיון דאיכא שיעור פאה בקמייתא מיבעיא ליה: **ת"ל פאת שדך.** מדלא כתוב פאה שבשדך: **או דלמא כי איתקש לבל תאחר הוא דאיתקש.** ואע"ג דקי"ל (לקמן ז. כריתות כב:) אין היקש למחצה שאני פאה דלא כתיבא בהדיא ומדרשא אתיא הלכך איכא למימר דאין לה יד אפי' מוכיח: **ביש יד לצדקה או אין יד לצדקה.** פי' אם תמצא לומר דיש יד לפאה כיון דאמירה דבעל כרמיה חייביה רחמנא בעיקר פאה לצדקה מאי כך פירשו רבותי. ולא נראה לי דהא בעיקר לצדקה נמי בע"כ מחייב וכי תימא לא מחייב בכולה פאה נמי לא מחייב אלא בשעורא ולא שדה כולה לכך נראה דהני תרתי בעיי לאו בהדדי איתמר ולא שייכי כלל ת"ל: **או דלמא מאי והדין לנפקותא בעלמא קאמר.** דאע"ג דיד מוכיח הוי וכי קאמר והדין לצדקה קאמר (או) דלמא אין יד כלל ואפי' מוכיח: **או דלמא כי איתקש לבל תאחר הוא דאיתקש.** ולא אמרינן אין היקש למחצה דלצדקה נמי לא כתיבא בהדיא ומדרשא אתיא:

את"ל

עין משפט נר מצוה

כב א ב מיי' פ"ד מהל' אישות הל' ג סמג עשין מח [טוש"ע אה"ע סי' לו סעיף ט ע"ש]:

כג ג ד מיי' פ"ב מהל' מתנות עניים הל' יג:

כד ה מיי' שם הל' יא ועיין כס"מ:

[ו מיי' פי"ד מהל' מעה"ק הל' יג]:

פירוש הרא"ש

יש יד לקידושין. מי ילפי' מנדרים דנדרים לי הקדש הן שמתפיס בדברים הנדורים וקידושין נמי לי הקדש כדאמרי' בקדושין (דף ב:) דלהכי קרי להו קדושין דאסר לה אכ"ע כהקדש הלכך מהני בהו יד כנדרים או דילמא קדושין ונדרים תרי מילי נינהו ומדוע הוא בנדרים ולא ילפינן מנייהו ולא הוה ילפינן נזירות מנייהו אי לאו הקישא: אלא כגון דאמר לה לאשה הרי את מקודשת ואת. מי אמרי' ואת נמי אמר לה לחברתה פי' לאו משום דמספקא ליה אי מוכח למימר ואת נמי או דלמא וכח נמי למימר ואת חזאי לאי מספקא לן בהי מוכח פי אפי' את"ל דיש יד קידושין הכא לא הוי יד דאמרי' לעיל גבי מודרני מך כיון דמספקא לן י מוכח לאסור הנאה אי אסור דבור לא הוי יד לא אלא ודאי פשיטא ליה מוכח טפי למימר ואת נמי לכך אם יש יד לקידושין וי מקודשת או דלמא ין יד לקידושין ומפרשינן יה ואת חזאי דלא אי פשר לפרשו בענין אחר אפילו אין יד לקידושין ע"כ קודשת היא ומתברלא מיירי כגון שנתן לראשונה תי פרוטות ואי יש יד רי קבלה הראשונה ע"י שניה כדאמרינן בקידושין אי שקדש חמש נשים קבלה אחת מהן ע"י ולם דאם נתן גם לשניה רוטה פשיטא דהוי כמו א נמי: והא מדאמר יה רב פפא לאביי י סבר שמואל דידים אין מוכיחות הויין ידים. פ"ק דקידושין (דף ה:) י הא דאמר שמואל הרי את מקודשת ולא אמר לי מקודשת: חדא מנו דסבירא ליה לשמואל כו'. מפרשינן ברות שסובר שמואל ורב פפא איהו מספקא ליה באחת מהן קאמר ליה לאביי דשמואל סבר יש יד לקידושין וגם כיח לא בעיא קאמר רב פפא לדידי אפי' ביש יד מספקא לי ותיהו בהא דקאמר שמואל דלא בעיא מוכיח

מסורת הש"ס

א) [קדושין ה:], ב) מכאן שייך לדף ז.

תורה אור השלם

1. וּבְקֻצְרְכֶם אֶת קְצִיר אַרְצְכֶם לֹא תְכַלֶּה פְּאַת שָׂדְךָ לִקְצֹר וְלֶקֶט קְצִירְךָ לֹא תְלַקֵּט: ויקרא יט ט

גליון הש"ס

בר"ן ד"ה ומאי כו'. דהיינו נתינת הגט לידה. ק"ל דלפ"ז מאי פריכינן מכלל דס"ל לר"פ יש יד והיינו דמשמע דמוכיחות מהני כמ"ש הר"ן והא התם דיהיב לה ואיכא נתינת מעשה גלמא הוי יד כמו בגט דעיקרו מוכיח:

פי' הרא"ש (המשך)

קשיא לי מדידיה אדידיה: אי דלמא לנפקותא. להוצאות ביה: מכלל דכי אמר תהוי שדה כולה פאה הויא פאה. דמשמע ליה דמיירי שלא נשאר לו עוד בשדה מדמספקא ליה ודלמא הדין לנפקותא קאמר אלמא שלא נשאר לו עוד בשדה להוצאות ביתו כ"א זה דאי נשאר לו יותר לא הוה תלינן דלנפקותא קאמר כיון שנשאר לו עוד בשדה להוצאתו והוי כאילו אמר ואת נמי: אוגיא. ערוגה כהכיא דפ"ק דברכות (דף ו.) קיימי עלן כי כשלא לאוגיא פי' כתלמים סביב הערוגה וכמו אין עושין עוגיות לגפנים פ"ק דמ"ק (דף ב.) וכן עג עוגה [דחבקוק] (תענית דף כג.): מנין שאם רצה לעשות כל שדהו פאה שעושה. אע"ג דכתיב לא תכלה דמשמע שבכבר התחיל לקצור ואמרה תורה לא תכלה הפאה אבל אם יעשה כל שדהו פאה קודם שיתחיל לקצור לא קרינן ביה לא תכלה בירושל' משני לה דגרסי' בירושלמי דפ"ק דפאה עד שלא קצר שבלת הראשונה לא נתחייבה שדהו בפאה משקצר שבלת הראשונה נתחייבה שדהו בפאה נקט

לעשות כל שדהו פאה עושה והיינו דקאמר ת"ל פאת שדך דכיון דהתחיל לקצור קרינן בכולה פאה: **או דלמא כי איתקש לבל תאחר הוא דאיתקש.** דוקא לבל תאחר דכתיב בקרא ולא למילי אחרי דכמה דברים כתיבי בהאי קרא דליכא למקושינהו לכל מילי:

מוסף רש"י

ואת חזאי אמר לה. כלומר מהו את חזי, כלומר לא כיון לקדשה ולדבר אחר כיון (ראמיה בשמו). **מדאמר ליה רב פפא לאביי.** בפ"ק דקידושין דאמר שמואל הרי את מקודשת הרי את מאורסת וכו', והיה מותב רב פפא דאע"ג דלא אמר לי קאמר שמואל דהויא מקודשת, ואותביה לימא קסבר שמואל ידים שאין מוכיחות הויין ידים, מכלל דסבירא ליה דידים המוכיחות הויין ידים, והא מילתא ידים המוכיחות נינהו, דהואיל והיה מקדש חברתה ואמר לאחרת ואת ונתן כסף וקבלתו יש כאן הוכחה שלקידושין כיוונ, ומשני הדא. כלומר האי דנקט רב פפא התם ידים שאין מוכיחות, לאו משום דפשיטא ליה דידים מוכיחות הויין ידים, אלא משום דאקשי לשמואל דהכא משמע דסבירא ליה ידים שאין מוכיחות הויין ידים ובנזיר משמע דס"ל דידים שאין מוכיחות לא הויין ידים, גבי האומר אהא דלוקמה והוא שהיה נזיר עובר לפניו, אבל לרב פפא לא פשיטא ליה אי ידים המוכיחות הויין ידים גבי קידושין או לא, ומשום הכי בעי לה (שם).

תוספות

יש יד לקידושין. תימה מהיכא תיתי יד לקידושין והלא בנדרים לא ידעינן יד אלא מדאתקוש נדרים לנזירות כדאמרי' לעיל וא"כ אמרינן היכא דגלי גלי היכא דלא גלי לא גלי ועוד תדע דהא בסמוך בענין דפאה ולצדקה לא מספקא ליה אלא משום דאיתקש לקרבנות וי"ל דקידושין נמי כיון דאסר לה אכ"ע כהקדש לכך מספקא לן דשמא יש יד לקידושין כמו הקדש מיהו אכתי קשה דלעיל אשכחן דפליגי ר' יהודה ורבנן בידים שאין מוכיחות בגיטין משמע לכ"ע יש יד לגיטין ותימה מהיכא תיתי דיש יד לגיטין ואפילו אם ת"ל דגיטין וקידושין משום ויצאה והיתה דאיתקש יליף להויה גם בקדושין בעיא לן ולא איפשוט ויש לומר דודאי בגיטין לא פליגי ביד דהא לשונות גמורים המוכיחים כתוך הגט וגם מגרש בלשון גירושין גמורין ומה שהזכיר לעיל ידים לאו דוקא אלא כלומר פליגי ר' יהודה ורבנן אי בעינן דיבור מוכיח או לא ופ"ה מדמה לעיל פלוגתא דר' יהודה ורבנן בגיטין לפלוגתא דאביי ורבא דפליגי בנדרים בידים שאין מוכיחות בידים ממש וי"ל דמ"מ מדמה שפיר כי היכי דפליגי ר' יהודה ורבנן בגיטין אי בעי שיהא מוכיח מתוך הגט שמגרש הוא הלכך בנדרים דגלי קרא בהו ידות הוו פליגי ר' יהודה ורבנן בידים שאין מוכיחות אי מהני אי לא: **או דלמא ואת חזאי אמר לה.** פי' דשמא אין יד ולכך תלינן לומר ואת חזאי קאמר תימה למה האריך כל כך הו"ל לומר או דלמא לא וי"ל דאי לאו משום דאית ליה למיתלי במילתא אחריתי ואת חזאי קאמר הוה פשיטא ליה דיש יד לקידושין וי"ל דהא גבי ידות דנדרים אע"ג דליכא למיתלי במידי אחרינא אפ"ה הו"א דאין יד אי לאו דגלי קרא ועי"כ האומר ככר זה עלי הוי יד להקדש כדאמר לעיל ליכא למיתלי במידי אחרינא [דאין] איכא למיתלי במידי אחרינא א"כ לא הוה מהני למ"ד ידים שאין מוכיחות לא הויין ידים וגם מודרני ממך שאני אוכל לך כשאמר שניהם לשמואל [דאין] תרוייהו אמר ודאי לא למיתלי במידי אחרינא ואפ"ה לא הוה מועיל אי לאו דגלי קרא ידות וא"כ הוה ליה למימר או דלמא אין יד ולכן לא מהני אף כי ליכא למיתלי במידי אחרינא לכ"ע לומר דשמא הכא כיון שאמר בפירוש לשון קדושין גמורין לאחת מן הנשים שאמר לה הרי את מקודשת לי הלכך כי אמר לחברתה בתר הכי ואת אי לא דאיכא למיתלי במידי אחרינא לומר דמה הכי כיון שאמר ואת חזאי הוי משתמע לשון קידושין גמורין ולא יד לקידושין ולא דמי לידות דנדרים דמיירי שהזכיר קודם לכן כלל [וכגון] ניחא קושיא אחריתי שיש להקשות דמשמע הכא בעיא דאי יש יד לקידושין מהני אע"ג דאיכא למיתלי בואת חזאי והלא סוף סוף ידים שאין מוכיחות הויין ולמ"ד לא הויין [ידים] איט מועיל אלא ודאי כדפרישית דכיון שהזכיר קודם לכן לשון קדושין גמורין שפיר הוי יד מוכיח ומיירי שאחת נעשית שליח לחברתה ונתן לה שתי פרוטות דאיכא שיעור קידושין לשתיהן וכשלא היה מדבר עם השניה כלל בעסקי קידושין דאם היה מדבר על עסקי קידושין א"כ היתה מקודשת אפי' בלא אמר ואת. בתוס' פי' דמיירי שנתן לכל אחת פרוטה והקשה אמאי לא קאמר או דלמא שקולי בשם מתנה קאמר כדקאמר בתר הכי כה"ג גבי צדקה [ופי'] דמשמע ליה ולא דקאמר קאי אדיבור הרי את מקודשת לי שאמר מיד וצ"ע: **חדא מנו מאי דס"ל לשמואל א"ל לאביי.** כלומר לדבריו של שמואל דמשמע דפשיטא ליה דיש יד לקידושין ויש ספרים דגרסי חדא מאי דס"ל ליה לשמואל קאמר ליה לאביי כלומר לאחד מן הדברים שיש להסתפק בדברי שמואל הזכיר לו רב פפא לאביי שאמר לו לימא קסבר שמואל ידים שאין מוכיחות הויין ידים ה"ה שהיה לו לומר לימא קסבר שמואל דיש יד לקידושין והלא בעיא היא ולא איפשיטא אלא עדיפא למנקט אותה סברא דידים שאין מוכיחות משום דמירתא משמואל לשמואל: **בעי רב פפא יש יד [לפאה].** פי' את"ל אין יד [לקידושין] דלמא שאני פאה דאיתקש לקרבנות משום שהספיק בקושיא ומי בעיא ליה לרב פפא וכו' לכך חזר ומפרש בעיא דרב פפא בתחילת הבעיא הכעיא כמו באינך בעיות דבסמוך שלא הזכיר רב פפא: **הדין אוגיא ליהוי פאה.** אוגיא ערוגה ועל שם החריץ שסביב הערוגה קורין ליה אוגיא: **כי קמיבעיא ליה כגון דאמר והדין ולא אמר נמי מאי.** אורי' דמספקא ליה [אי] והדין נמי קאמר או דלמא והדין לעצמו קאמר דומיא דבעיא דלצדקה דמספקא ליה והדין לנפקותא בעלמא הוא ואע"ג דלא מפרש ליה תלמודא הכי מ"מ כך רגילות התלמוד שמקצר במקום אחד ומאריך במקום אחר א"נ משום הכא לא פירש משום שהקשה ליה מיד מכלל דכי אמר כולה שדה: **מכלל דכי אמר כולה שדה ליהוי פאה.** תימה מהיכא דייק ליה ופירש דדייק ליה מדקאמר תלמודא אי דאמר והדין נמי ההיא פאה מעלייתא ומשמע דאפי' כל השדה הויא פאה מדעביד שתי הערוגות פאה וליכא למידי דמי לא עסקינן בשדה גדולה דגם כי עבד שתי ערוגות פאה אכתי יש שאר לעצמו ועוד דא"כ הוה קאי מכלל אקושיא דתלמודא שאומר אי דאמר והדין ס' ולא אמילתיה דרב פפא ומכלל משמע דקאי אעיקר מילתיה דרב פפא לכ"נ לומר דהכי נמי קאי אבעיא דרב פפא שהוא מסופק אי דלמא והדין לעצמו שמשייר הערוגה השניה לעצמו ואם היה שם שאר הרבה מלבד זו א"כ לא שייך לומר והדין לעצמו כיון שמלבד זו יש הרבה לעצמו או אלא ש"מ שאותן שתי הערוגות הן שוין כל השדה ואפ"ה אמר דאי והדין קאמר תרוייהו הויין פאה אלמא כי אמר תיהוי כל השדה פאה הוי פאה ולהכי פריך מכלל וכו' ומשני אין והתניא מנין שאם רצה לעשות כל השדה פאה עושה וכו' וא"ת והלא בירושל' (פ"ג דפאה) גבי קרקע כל שהוא חייבת בפאה אי עד שלא קצר אין כאן חיוב אי שקצר אין כאן פאה דבעינן שיתחיל לקצור ואפי' כשהתחיל קודם שיתחייב בפאה י"ל דה"ק קאמר הכא כל שדהו פאה אחר שיתחיל מעט ואפי' כשהתחיל לקצור שבולת לבד שרי בכך ולעיל נמי דבעי מיירי שהתחיל לקצור מעט ומ"מ שפיר קאמר והדין לעצמו כדפרישית לפי דבאותה קציר אין בו שוה פרוטה הלכך לא חשיב שיור לעצמו אותו קציר ראשון: **ת"ל פאת שדך.** ולא כתיב פאה משדך ש"מ אפי' כל השדה קאמר וכגון שהתחיל לקצור מעט כדפרישית והא דתנא נמי פאה אין לה שיעור מיירי נמי כשהתחיל לקצור כדפרישית ומ"מ א"כ אמאי לא תנן נמי תרומה בהדי דברים שאין להם שיעור דתרומה יכול אדם לעשות כל גורנו תרומה רק שישאר מעט משום ראשית דמשמע ששיריה ניכרים דהא פאה נמי בעינן שישאר מעט לעצמו תחלה כדפרישית ואפ"ה חשיב ליה בהדי דברים שאין להם שיעור וי"ל דמ"מ לא דמי דגבי פאה קודם שהתחיל לקצור אין שום חיוב עליו דכי מקצר אמר רחמנא והדר לא תכלה פאת שדך ומכיון שהתחיל לקצור החיוב מיד אין לו שיעור אבל בתרומה מכיון שנתמרח בכרי חל עליה חיוב תרומה ואפ"ה אין יכול לעשות כל גורנו תרומה דבעינן שיריה ניכרים הילכך בתרומה לא מתני ליה אין לו שיעור וכה"ג מתרץ ליה בירושלמי דפאה:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones